

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
Christiansborg

21. december 2023

Svar på Beskæftigelsesudvalgets spørgsmål nr. 276 (Alm. del) af 29. juni 2023 stillet efter ønske fra Torsten Gejl (ALT)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse, hvilken effekt en aftale mellem arbejdsmarkedets parter om indførelse af 30 timers arbejdsuge (så den ugentlige normtid reduceres fra 37 til 30 timer, og personer der i dag arbejder over normtiden reducerer deres arbejdstid proportionalt med reduktionen for de der i dag arbejder 37 timer om ugen) forventes at have på:

- Arbejdsudbuddet opdelt i time- og deltagelseeffekt.
- Sygefravær
- Miljø og klima med udgangspunkt i den miljø- og klimaøkonomiske model GrønREFORM.
- Den velfærdsindikator som anvendes af De Økonomiske Råd i publikationen ”Dansk Økonomi, forår 2023”
- Den samlede fritid i timer for de personer, der vil ændre deres arbejdstid.
- Samlet indkomst pr. indkomstdecil.
- Gini-koefficienten.
- Den finanspolitiske holdbarhedsindikator.

Svaret bedes opgjort under forudsætning af, at 1) den samlede timeproduktivitet forbliver uændret, og at den samlede lønnedgang således er proportional med arbejdstidsreduktionen, og 2) at timeproduktiviteten som følge af arbejdstidsnedsættelsen stiger så meget, at det samlede økonomiske output forbliver uændret, og det nuværende lønniveau derfor opretholdes.

Svar

Svar på delspørgsmål a), e), f), g) og h)

Det skal indledningsvist bemærkes, at det i svaret er lagt til grund, at også personer, der arbejder mellem 30 og 37 timer pr. uge nedsætter deres arbejdstid, idet disse personer, der i dag arbejder mindre end normtiden, efter nedsættelsen alternativt skulle arbejde mere end normtiden. Tilsvarende er det lagt til grund, at den i spørgsmålet omtalte aftale mellem arbejdsmarkedets parter omfatter såvel time-lønnede som fastlønnede, således at også timelønnede, der arbejder mere end 30 timer om ugen, nedsætter deres arbejdstid. Det er videre lagt til grund, at eventuelle tillæg for overarbejde mv. fortsat vil gælde, blot med udgangspunkt i en lavere ugentlig arbejdstid.

Det skal derudover bemærkes, at opgørelserne til svaret ikke er direkte sammenlignelige med de virkninger, som Finansministeriet har opgjort i forbindelse med afskaffelsen af store bededag som helligdag. Det er der flere årsager til. For det første omfatter virkningerne af afskaffelsen af store bededag som helligdag også deltidsbeskæftigelse. For det andet er det i forbindelse med store bededag lagt til grund, at der gennemføres en modgående justering af overførselsindkomsterne. For det tredje er der til store bededag behov for at tage højde for, at en andel af de beskæftigede i forvejen arbejder på store bededag og dermed ikke nødvendigvis giver anledning til en stigning i beskæftigelsen, mens det til indeværende svar er angivet i spørgsmålet, hvordan arbejdstidsreduktionen skal implementeres i beregningerne. For det fjerde er det til indeværende svar taget udgangspunkt i en indvidtilgang, hvor der til afskaffelsen af store bededag som helligdag var taget udgangspunkt i en mere summarisk makrotilgang. Overordnet set indeholder de to tilgange de samme underliggende bevægelser og effekter, men forskelle i detaljeringsgrad kan naturligvis afspejle sig i visse forskelle i de skønnede virkninger.

Den direkte arbejdsudbudsvirkning af en 18,9 pct. reduktion i den ugentlige arbejdstid for lønmodtagere, der arbejder 30 timer eller derover, kan med udgangspunkt i data for 2022 opgøres til 398.000 fuldtidspersoner, hvor der med fuldtidsperson menes en person, der arbejder 37 timer pr. uge¹. Det indebærer et umiddelbart fald i beskæftigelsen fra 2,5 mio. fuldtidspersoner til godt 2,1 mio. fuldtidspersoner i 2022, svarende til en reduktion i den samlede beskæftigelse på 16,2 pct.

Den umiddelbare reduktion i arbejdstid modsvares at øget fritid. Virkningen på fritiden afhænger af den ugentlige arbejdstid. Ved en ugentlig arbejdstid på 37 timer indebærer en reduktion til 30 timer pr. uge 308 timers øget fritid årligt, svarende til en stigning på 4,3 pct., hvor der er taget udgangspunkt i, at ferie- og fridage med løn i forvejen er at betragte som fritid. Er den ugentlige arbejdstid på 40 timer pr. uge, så indebærer ændringen i normalarbejdstiden med de skitserede forudsætninger en stigning i fritid på 333 timer årligt, svarende til 4,8 pct. mere fritid.

Ud over den direkte arbejdsudbudsvirkning kan der være afledte adfærdsvirkninger, *jf. nedenfor*.

Uændret produktivitet

I det scenario, hvor timeproduktiviteten (timelønnen) forbliver uændret, falder årslønnen svarende til faldet i standardarbejdstiden på 18,9 pct.² Det indebærer et fradrag i regulering af overførslerne med 18,9 pct.-point og et tilsvarende fradrag i reguleringsprocenten, der ligger til grund for regulering af progressionsgrænser i personskatteloven.

Eksempelvis reduceres niveauet for den maksimale dagpengesats fra 19.728 kr. pr. måned til 16.000 kr. pr. måned, mens fx kontanthjælpen til ikke-forsørgere over

¹ Det bemærkes, at opgørelsen af datamæssige årsager er foretaget på månedsniveau, hvor normalarbejdstiden på 37 timer pr. uge svarer til 160,33 timer pr. måned. 30 timer pr. uge svarer tilsvarende til 130 timer pr. måned.

² Da personer med en arbejdstid på mindre end 30 timer pr. uge ikke er påvirket af ændringen bliver reduktionen i antal arbejdede arbejdstimer ikke 18,9 pct. (30/37), men 16,2 pct.

30 år reduceres fra 11.944 kr. pr. måned til 9.687 kr. pr. måned. For deltidsansatte som ikke antages at være omfattet af den lavere arbejdstid, indebærer ydelsesreduktionen isoleret set et øget incitament til beskæftigelse.

Tilsvarende indebærer den lavere regulering af beløbsgrænserne efter personskattelovens paragraf 20, at fx personfradraget reduceres fra 48.000 kr. til 39.000 kr., mens fx det maksimale beskæftigelsesfradrag reduceres fra 45.600 kr. til 37.000 kr. i 2023. For den deltidsansatte, der ikke får lavere arbejdsindtægt, når normtiden nedsættes til 30 timer, indebærer de lavere beløbsgrænser en øget skattebetaling. For disse personer trækker det lavere personfradrag i retning af øget arbejdsudbud, mens det lavere beskæftigelsesfradrag trækker i retning lavere arbejdsudbud.

For de fuldt beskæftigede gælder det, at årsløn, alternativ overførselsindkomst og progressionsgrænser falder parallelt og forholdet mellem disse størrelser er således omtrent uændret blot på et lavere niveau. Det lavere indkomstniveau afspejler sig imidlertid også i en forventet positiv arbejdsudbudseffekt, idet det må forventes, at nogle vil øge deres arbejdsudbud for at modgå det umiddelbare fald i forbrugsmuligheder (den såkaldte indkomsteffekt).

Der må således forventes visse afledte arbejdsudbudsvirkninger ud over den direkte virkning fra nedsættelsen af normtiden.

Med Finansministeriets sædvanlige regneprincipper skønnes det direkte arbejdsudbudsfald på 398.000 fuldtidspersoner reduceret til ca. 379.300 fuldtidspersoner, når de afledte virkninger via indkomsteffekt, beløbsgrænser, overførsler og pensionsindbetalinger indregnes, *jf. tabel 1*. Det skal bemærkes, at med et uændret of-fentligt serviceniveau, vil faldet i den private beskæftigelse være større end faldet i arbejdsudbuddet.

Tabel 1
Økonomiske konsekvenser af en 30-timers arbejdsuge med uændret timeproduktivitet, 2023-niveau

	Saldovirkning			Arbejdsudbud			BNP	Indkomstfordeling (Gini-koef.)
	Umid-delbart	Efter tilbage-løb	Efter tilba-geløb og adfærd	Time	Deltagelse	I alt		
Reduktion i arbejdstid	-102,0	-126,2	-125,0	-374,2	-23,4	-397,7	-418,6	-0,77
Progressionsgrænser	23,4	18,0	16,9	-3,3	0,4	-2,9	-4,4	+0,05
Indkomstoverførsler	35,0	27,0	32,9	2,0	23,1	25,2	18,0	+1,30
Pensionsindbetalinger	-1,4	-1,5	-2,4	0,3	-4,2	-3,9	-2,7	+0,02
Samlet (kort sigt)	-45,0	-82,7	-77,5	-375,2	-4,1	-379,3	-407,7	0,60
Pensionsudbetalinger (Lang sigt)	-21,3	-25,1	-25,1	-	-	-	-	-
Samlet (Lang sigt)	-66,3	-107,8	-102,6	-375,2	-4,1	-379,3	-407,7	-

Anm.: I den øverste række er der indregnet en reduktion i overførselsats og beløbsgrænser (pgf. 20) svarende til reduktionen i standardarbejdstid. De næste to rækker vedrører de i teksten beskrevne afledte effekter for deltids- og fuldtidsbeskæftigede. Rækken "pensionsindbetalinger" vedrører reduktionen i den del af indkomsten, som indbetales til aldersopsparing (der beskattes på indbetalingstidspunktet og ikke er medtaget i den første række). Der er i saldovirkningen indregnet et groft skøn for virkningen på selskabsskatten

baseret på nuværende niveau og det relative fald i BNP. Langt sigt er det tidspunkt, hvor alle, der er påvirket af ændringen, har nået pensionsalderen. Der er set bort fra at lavere pensionsudbetalinger i pensionstilværelsen kan have en beskedent positiv arbejdsudbudsvirkning som følge af indkomsteffekten. Der er ikke skønnet over virkningen på indkomstfordelingen af lavere pensionsudbetalinger i pensionstilværelsen, da der endnu ikke er et tilstrækkelig konsolideret grundlag for de fremtidige pensionisters disponible indkomster.

Kilde: Beregninger på basis af en stikprøve på 3,3 pct. af befolkningen.

Det lavere arbejdsudbud vurderes at afspejle sig i et fald i BNP på knap 408 mia. kr. i 2023-niveau, svarende til en nedgang på 14,6 pct.

Det skal til opgørelsen bemærkes, at der er betydelig usikkerhed forbundet med skøn over virkningerne af så store ændringer samt som følge af, at der er anvendt regneprincipper, der er udviklet med henblik på vurdering af virkninger af marginale ændringer.

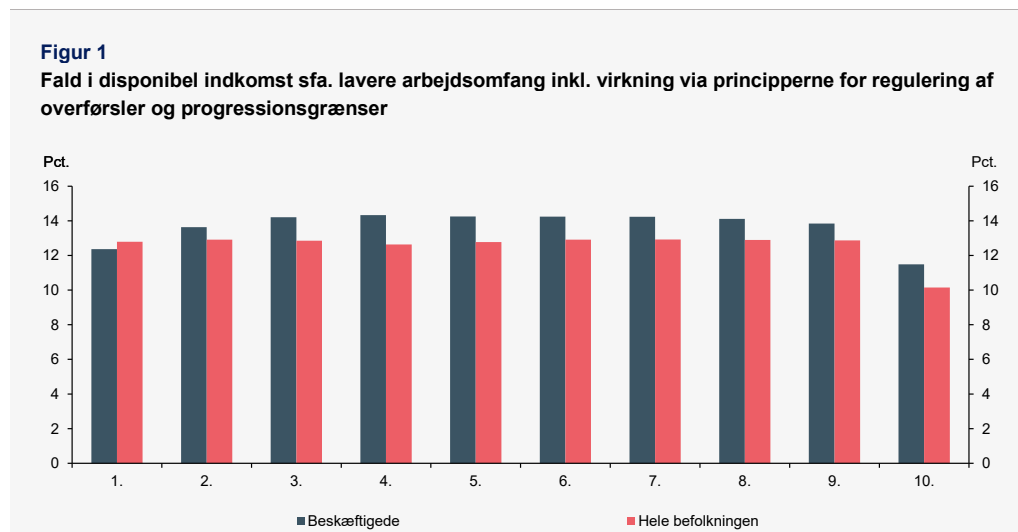
Det lavere arbejdsomfang afspejler sig i en lavere indkomst og dermed en lavere indkomstskat samt lavere offentlige indtægter i form af moms og afgifter som følge af lavere forbrug. Den direkte virkning af arbejdstidsnedsættelsen skønnes således at indebære en umiddelbar saldosvækkelse på godt 126 mia. kr. efter tilbageløb. De afledte virkninger via satsreguleringsprincipperne på progressionsgrænser i skattelovgivning og på de offentlige indkomstoverførsler mv. neutraliserer dog en del af den umiddelbare saldosvækkelse.

Samlet set vurderes den nedsatte arbejdstid således at bidrage til en umiddelbar saldosvækkelse på knap 83 mia. kr. på kort sigt og opgjort efter tilbageløb fra moms og afgifter. Noget af det umiddelbare fald i arbejdsomfanget vurderes dog som nævnt med de anvendte regneprincipper at blive modgået af en positiv afledt arbejdsudbudsvirkning. Den positive afledte arbejdsudbudsvirkning vil modgå noget af den umiddelbart opgjorte saldosvækkelse, der således reduceres til 77½ mia. kr. efter tilbageløb og adfærd.

På længere sigt vil de lavere pensionsindbetalinger give anledning til lavere pensionsudbetalinger. Det vil give anledning til øgede offentlige udgifter til social pension og lavere offentlige skatteindtægter fra personer i pensionsalderen. Dertil kommer løbende lavere indtægter fra beskatning af afkastet på pensionsopsparingen (PAL-skatten). På lang sigt, når arbejdstidsnedsættelsen og faldet i indbetalinger har omfattet et helt arbejdsliv, skønnes de lavere pensionsudbetalinger at bidrage til en yderligere saldosvækkelse på omkring 25 mia. kr., så den samlede saldosvækkelse på lang sigt udgør godt 102½ mia. kr. Der er i besvarelsen set bort fra, hvordan dette i givet fald skal finansieres.

Det lavere arbejdsomfang vil isoleret set trække i retning af en mere lige fordeling af befolkningens disponible indkomster. Imidlertid vil nedsættelsen af arbejdstiden via principperne for regulering af overførsler og progressionsgrænser indebære lavere indkomstoverførsler, herunder også ydelserne for overførselsmodtagere uden for arbejdsstyrken. Eksempelvis reduceres folkepensionsydelsen inkl. supplerende pensionsydelse fra 192.468 kr. til 156.096 kr.

Den samlede virkning på befolkningens disponible indkomster (ekskl. virkninger af mulige finansieringskilder) bliver således en omtrent ens reduktion på godt 12 pct. på tværs af alle indkomstgrupper på nær 10. indkomstdecil, hvor reduktionen er lidt mindre, jf. figur 1.

Anm.: Opgjort ved virkningen på de familieækvivalerede disponible indkomster.
Kilde: Beregninger på basis af en stikprøve på 3,3 pct. af befolkningen.

Når virkningen på de disponible indkomster er mindre end faldet i årsindkomsterne skal det ses i sammenhæng med, at lavere skattebetalinger samtidig fører til store offentlige underskud. Sættes skatten op for at finansiere underskuddet, reduceres de disponible indkomster mere end nedgangen i årsindkomsterne.

Samlet set vurderes reduktionen i arbejdsomfanget på kort sigt at bidrage til en stigning i indkomstforskellene på 0,6 pct.-point målt ved virkningen på Gini-koefficienten.

Virkningen på indkomstfordelingen på lang sigt, hvor også virkningen fra lavere pensionsudbetalinger indgår, kan desværre ikke umiddelbart opgøres, idet en sådan opgørelse forudsætter en egentlig fremskrivning af befolkningens disponible indkomster på individniveau, som Finansministeriet ikke har et tilstrækkelig konsolideret grundlag for at opgøre virkninger på. Overordnet set vurderes lavere pensionsudbetalinger dog at trække i retning af øgede indkomstforskelle.

Den finanspolitiske holdbarhedsindikator

Den umiddelbart opgjorte svækkelse af saldoen på kort sigt vil som nævnt blive større på længere sigt i takt med, at lavere pensionsindbetalinger afspejler sig i lavere pensionsformue og dermed øgede udgifter til social pension samt færre skatteindtægter fra hhv. afkast af pensionsformuen (PAL-skat) og fra de løbende pensionsudbetalinger.

Det vurderes, at den finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI) vil blive forværret med i størrelsesordenen ca. 96 mia. kr. (2023-niveau).

Øget timeproduktivitet

I det andet og i øvrigt noget mere hypotetiske scenarium, hvor timeproduktiviteten stiger svarende til faldet i arbejdstid, bliver den opgjorte årsløn i grundlaget for satsreguleringsloven uændret. Dermed fører den nedsatte arbejdstid ikke til ændringer i overførselsindkomster eller i regulering af progressionsgrænser. Forholdet mellem løn, overførsler og progressionsgrænser er således i dette tilfælde uændret.

Overordnet set vil ændringen således ikke have økonomiske konsekvenser ud over, at den målte beskæftigelse er 16,2 pct. lavere, svarende til 398.000 fuldtidspersoner.

Den forudsatte øgede produktivitet (timelønnen) kan dog give anledning til en positiv timeeffekt, idet gevinsten (marginallønnen efter skat) af en ekstra times arbejde vil være øget med 23,3 pct.³ for de berørte. En stigning i marginallønnen efter skat på 23,3 pct. for de berørte vurderes at give anledning til en positiv timeeffekt svarende til ca. 22.500 fuldtidspersoner⁴. Det øgede arbejdsudbud vurderes at give anledning til en stigning i BNP på ca. 23,7 mia. kr.

Finansministeriet mener ikke, at der er belæg for at antage, at et fald i arbejdstiden giver anledning til øget timeproduktivitet, og der henvises derfor til opgørelsen med uændret timeproduktivitet for Finansministeriets vurdering af de økonomiske konsekvenser.

Svar på delspørgsmål b), c) og d)

Det er ikke vurderet muligt at vurdere effekten af indførelsen af 30 timers arbejdsuge på sygefravær, miljø og klima, samt på en velfærdsindikator defineret af De Økonomiske Råd, *jf. nedenfor*.

b) Sygefravær

Finansministeriet har ikke en etableret regnemetode til at vurdere, hvordan arbejdstid påvirker sygefravær. Det skyldes, at der ikke er tilstrækkeligt empirisk belæg. Dermed kan der ikke på nuværende tidspunkt gives en vurdering af, hvordan en reduktion af den ugentlige arbejdstid fra 37 til 30 timer påvirker sygefravær.

c) Miljø og klima med udgangspunkt i den miljø- og klimaøkonomiske model GrønREFORM. GrønREFORM er en ny makroøkonomisk model, som kan bruges til at vurdere miljø-, energi- og klimaeffekter af den økonomiske politik, og tilsvarende vurdere samfunds- og erhvervsøkonomiske effekter af miljø-, energi- og klimapolitik.

GrønREFORM er aktuelt under udvikling og dele af modellen er ved at blive implementeret i Finansministeriet og på tværs af centraladministrationen. Dermed

³ Hvis den nye timeløn skal give samme lønindkomst trods en reduktion i arbejdstiden fra 37 til 30 timer (=18,9 pct.) må den ny timeløn være lig med $37/30 \cdot \text{nuværende timeløn}$.

⁴ Det forudsættes her, at den stigende produktivitet og timeløn i økonomien ikke er forbundet med øget kvalitet, lavere relativpriser eller større udbud af fritidsydelse og -aktiviteter, der ellers kan være medvirkende til, at stigende realindkomst henover længere årrækker ofte er forbundet med en negativ effekt på timeudbudet.

kan der ikke på nuværende tidspunkt gives en vurdering af de miljø- og klimamæssige konsekvenser af at reducere den ugentlige normtid fra 37 til 30 timer.

Endvidere bemærkes, at klimamålene om blandt andet en reduktion i klimaudledningerne med 70 pct. i 2030 (i forhold til 1990) og målet om klimaneutralitet, som i regeringsgrundlaget fremrykkes til 2045, ikke er afhængige af et bestemt samfundsøkonomisk forløb⁵.

d) Den velfærdsindikator som anvendes af De Økonomiske Råd i publikationen "Dansk Økonomi, forår 2023"

Finansministeriet har ikke en regnemetode til at vurdere, hvordan arbejdstid påvirker levetid, og generelt har Finansministeriet ikke umiddelbart et setup, der gør det muligt at opgøre virkningerne på den velfærdsindikator, som De Økonomiske Råd har defineret.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister

---

⁵ Dog gælder, at det samfundsøkonomiske forløb kan påvirke omfanget af de virkemidler, der vil være påkrævede for at indfri målene.